

Rapport

2015-02-13

En delrapport från Folkpartiet: Stärkt arbetslinje i integrationspolitiken

Sverige ska vara en humanitär stormakt och asylrätten ska värnas

Sverige ska vara en humanitär stormakt. Vi ska ge skydd åt de människor som flyr från krig, förföljelse och förtryck. Solidaritet har länge varit ledord för den svenska asylpolitiken och vi har en stolt historia av att hjälpa människor som söker skydd.

Asylrätten slås fast i en rad internationella dokument. För människor som är hotade och inte kan få skydd i sitt hemland är FN:s flyktingkonvention från 1951 ett grundläggande internationellt skyddsnät. Konventionen definierar vem som är flykting och slår fast vilka skyldigheter stater har gentemot dem. Att var och en har rätt att söka asyl och få skydd från förföljelse finns uttryckt i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna.

Asylrätten ska värnas. Vi har förbundit oss att följa de internationella reglerna vilket innebär att det inte går att sätta ett tak för asylmottagandet. Individens rätt att söka asyl och varje persons ansökan om asyl ska prövas individuellt.

Vår öppenhet bidrar till Sveriges utveckling

Sverige ska vara ett öppet, tolerant och dynamiskt land. Vi har en lång tradition av öppenhet gentemot omvärlden och det har bidragit till vårt lands utveckling och till ekonomisk tillväxt som har byggt vårt välfärdssamhälle. De människor som under årens lopp kommit hit från andra länder, oavsett om de flytt eller sökt sig hit av andra skäl, har på olika sätt berikat Sverige.

I det korta perspektivet krävs insatser för att stötta nyanlända att komma in i det svenska samhället. Det handlar till exempel om svenskundervisning och insatser för att komma snabbare i arbete. På lång sikt bidrar vår öppenhet positivt till Sveriges utveckling. Idag bor här människor med rötter från världens alla hörn och här talas i princip världens alla språk. Det är en enorm konkurrensfördel som ger oss stora möjligheter på en global marknad. Studier pekar på att företag som anställer personer med utländsk bakgrund kan öka sin export och import.¹

Sverige liksom många andra länder står inför det faktum att fler och fler blir äldre samtidigt som färre befinner sig i arbetsför ålder. För att klara framtidens välfärd behövs fler människor som jobbar och här

---

¹ Utlandsfödda främjar företagets utrikeshandel
<http://nationalekonomi.se/filer/pdf/40-5-ahml.pdf>

spelar utrikes födda en stor roll.² Idag är drygt var tredje läkare utrikes född och knappt var tredje universitets- och högskolelärare. Hälften av dem som jobbar inom hotell- och kontorsstädning är födda i ett annat land.³ Att fler kommer till Sverige och jobbar är bra, det skapar välstånd och utveckling.

Folkpartiets och Alliansregeringens integrationsreformer

Folkpartiet och Alliansen genomförde under sin tid i regeringsställning en rad viktiga reformer på integrationsområdet. Etableringsreformens införande innebar att en långvarig omhändertagandementalitet bröts. När en person kommer till Sverige möts personen numera av Arbetsförmedlingen istället för socialförvaltningen. Vi genomförde viktiga jobbskapande åtgärder. Sänkta arbetsgivaravgifter för unga, sänkt restaurangmoms samt RUT och ROT-reformen har haft betydelse för utrikes födda. Särskilt utrikes födda kvinnor har tack vare RUT-avdraget fått jobb med en riktig lön.⁴ För att förbättra nyanlända ungdomars möjligheter i skolan ökades undervisningstiden i svenska och kvalitén vad gäller svenska för invandrare (SFI) höjdes. Vi gjorde insatser avseende validering och kompletterande utbildningar. Alliansregeringen genomförde också särskilda satsningar på stadsdelar med utbredd utanförskap där arbetslösheten är hög och skolresultaten låga.

Reformerna har gett resultat och utvecklingen går åt rätt håll. Till exempel ökar sysselsättningen bland utrikes födda. Idag har drygt 200 000 fler utrikes födda ett jobb än 2006. Mellan januari 2014 och januari 2015 ökade antalet utrikes födda som var sysselsatta med 81 000.⁵ Men vi har fortfarande stora integrationsutmaningar och mer behöver göras. Allt för många utrikes födda lever i ett utanförskap och

---

² SCB 2012-10-03 Nr 2012:105 Äldre och utrikes födda behövs för framtidens välfärd http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Artiklar/Aldre-och-utrikes-fodda-behovs-for-framtidens-valfard/

³ SCB Statistiknyhet 2015-02-12 09:30 Nr 2015:22 http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Arbetsmarknad/Sysselsattning-forvarvsarbete-och-arbetstider/Yrkesregistret-med-yrkesstatistik/59064/59071/Behallare-for-Press/385101/

⁴ SCB Många nya företag i städbranschen http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Artiklar/Manga-nya-foretag-i-stadbranschen/

⁵ Statistiknyhet från SCB 2015-02-12 09:30 Nr 2015:23 http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Arbetsmarknad/Arbetskraftsundersokningar/Arbetskraftsundersokningarna-AKU/23265/23272/Behallare-for-Press/385130/

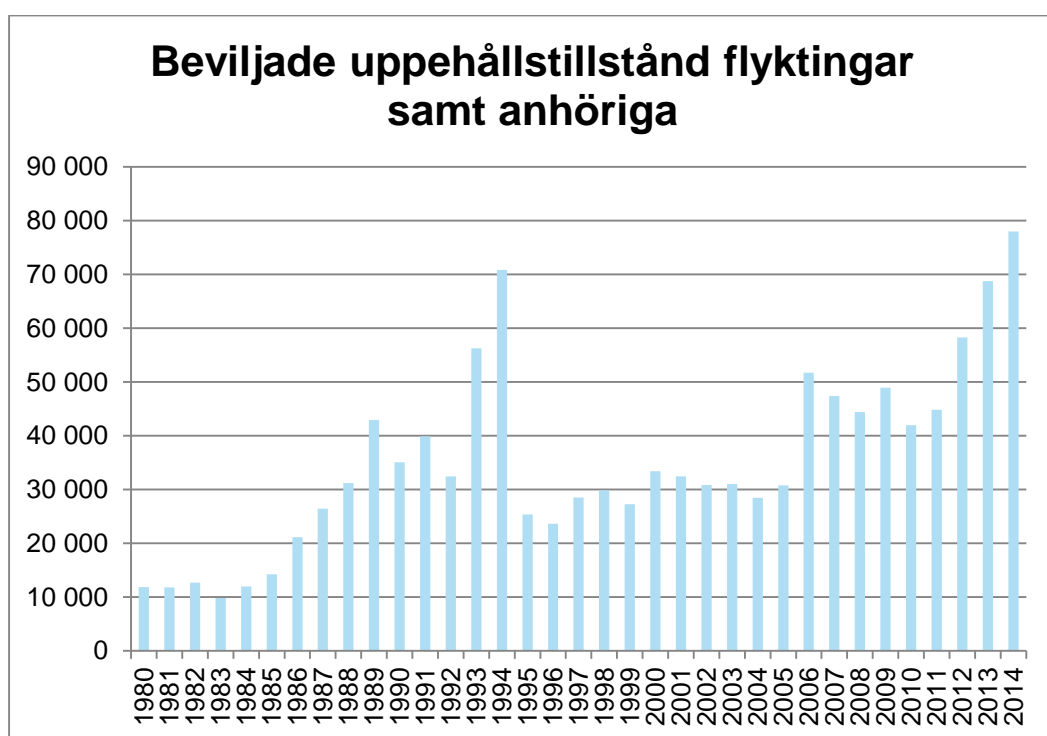
Statistiknyhet från SCB 2014-06-11 09:30 Nr 2014:151

http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Arbetsmarknad/Arbetskraftsundersokningar/Arbetskraftsundersokningarna-AKU/23265/23272/Behallare-for-Press/374972/

det tar fortfarande alltför lång tid för utrikes födda som grupp att komma i arbete.

Integrationspolitiken måste bli ännu bättre

På grund av krig och förföljelse i världen, såsom inbördeskriget i Syrien och IS avskyvärda brott, flyr människor för sina liv. Inte sedan andra världskriget har så många människor varit på flykt. Antalet som nu söker skydd i Sverige är det högsta i modern tid - något högre än antalet som kom i samband med kriget på Balkan. Skillnaden är dock att de flyende från Balkan kom under en begränsad tid till Sverige medan Syrienkonflikten ser ut att fortsätta med följden att prognoserna pekar på ett fortsatt högt asylmottagande kommande år.

Vi kan dra en del lärdomar från de år vi tog emot många asylsökande från Balkan. Det gick relativt bra för Balkanflyktingarna som kom till Sverige. Sju av tio har jobb efter 15 år och bland dem som var unga när de kom har åtta av tio jobb. De som flydde som barn studerar i högre grad på högskolan än svenskfödda barn. De allra flesta har stannat i Sverige och bidrar till allas gemensamma välfärd. Samtidigt tog det alldeles för lång tid innan många kom i arbete. Kvinnor och äldre har haft svårare att få jobb och alltför många lågutbildade kom inte in på arbetsmarknaden.⁶

⁶ Enligt statistik från SCB som togs fram på begäran av integrationsminister Erik Ullenhag februari 2013

Sedan 90-talets Balkaninvandring har mycket hänt och integrationsinsatserna har blivit bättre. Det räcker dock inte. Nu när vi står inför en situation där fler än tidigare söker skydd i vårt land behöver vi en ännu bättre integrationspolitik. Vi behöver en politik för en ny verklighet. Människor som flyr undan krig och förföljelse ska få skydd i vårt land och vårt fokus ska vara på dem som mest behöver vårt skydd.

Därför tillsatte Folkpartiets partiledning hösten 2014 en arbetsgrupp med syfte att utveckla integrationspolitiken. Arbetsgruppen har som första steg presenterat förslag om en stärkt arbetslinje i integrationspolitiken. Förslagen, som ska behandlas på Folkpartiets landsmöte i november 2015, har förankrats i partiledningen och partistyrelsen samt i riksdagsgruppen. Förslagen har också presenterats på en konferens för länsförbundens ledningar och på ett SKL-möte. Detta är en första delrapport. Arbetsgruppen kommer att återkomma med ytterligare förslag.

Jobb är en nyckel in i det svenska samhället

Jobb är en nyckel in i det svenska samhället och avgörande för människors frihet. Den som inte har ett arbete tvingas leva på bidrag och hamnar ofta i utanförskap. Därför måste en generös asylpolitik kombineras med en väl fungerande integrationspolitik som fokuserar på jobb. Hinder som står i vägen för jobb och egenförsörjning måste rivas.

Generellt sett är sysselsättningsgraden lägre för utrikes födda än för personer födda i Sverige. Särskilt utrikes födda kvinnors situation på arbetsmarknaden är problematisk.⁷ Orsakerna till den lägre sysselsättningsgraden är flera. Låg utbildning, bristande språkkunskaper och svaga eller obefintliga nätverk gör det svårare att få jobb. I vissa fall utestängs utrikes födda på grund av diskriminering. Många gånger tar det för lång tid innan en person får rätt insatser. En avgörande fråga är hur den svenska arbetsmarknaden fungerar. Många gånger missgynnas utrikes födda och andra grupper som står långt från arbetsmarknaden. Trösklarna är helt enkelt för höga.

Förslag

Nedan följer arbetsgruppens förslag för en stärkt jobblinje i integrationspolitiken. Utgångspunkten för förslagen är att förändra de system som lägger hinder i vägen för utrikes föddas möjligheter att få jobb och bli en del av vårt samhälle. Förslagen syftar till att ta tillvara den kompetens och förmåga som finns hos människor samtidigt som

---

⁷ Utrikes födda på den svenska arbetsmarknaden Lina Aldén och Mats Hammarstedt, Linnéuniversitetet 2014:5

http://lnu.se/polopoly_fs/1.100935!/LMDSWP20145.pdf

incitamenten för nyanlända att snabbt komma i arbete förstärks. Individens strävsamhet ska löna sig.

1. Lägre trösklar till jobb och modernare arbetsrätt

Satsningar på jobbskapande åtgärder såsom sänkta arbetsgivaravgifter för unga, sänkt restaurangmoms samt RUT och ROT-reformerna har haft betydelse för utrikes födda. Särskilt utrikes födda kvinnor har t.ex. genom RUT-tjänsterna fått jobb med en riktig lön.⁸ Dessa reformer ska värnas och utvecklas.

Men mer måste göras på arbetsmarknadsområdet. Trösklarna till jobb måste bli lägre och rörligheten på arbetsmarknaden öka. Dagens arbetsmarknad gynnar de som är etablerade på arbetsmarknaden men slår framförallt mot grupper som står utanför. Det är dags för en modernisering av de arbetsrättsliga reglerna, som till exempel turordningsreglerna.

Även frågan om ingångslöner är av stor vikt för utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden. Höga lägstalöner slår hårdast mot dem som saknar yrkeserfarenhet eller t.ex. har bristande språkkunskaper. Lärlingssystemet med lägre ingångslöner behöver utvecklas ytterligare.

Fler dörrar in till arbetsmarknaden behöver öppnas. Arbetsgivare måste vara öppna och välkomnande för människor med olika bakgrund och arbeta aktivt med att kompetensförsörjningen sker fritt från fördomar och diskriminering. Varje individs kompetens och erfarenhet kan bidra till vår framtida utveckling. Det handlar om att rekrytera de allra bästa begåvningarna och att ta tillvara olika bakgrunder, erfarenheter och kunskaper och utifrån den grunden skapa ett mervärde.

Validering och kompletterande utbildningar bidrar till att nyanlända kan dra nytta av sina tidigare yrkeskunskaper på den svenska arbetsmarknaden. En del av dem som nu flyr till Sverige har en god utbildning. Vi ska tillhandahålla verktygen så att de snabbt får arbeta inom sitt yrke och därför behövs ytterligare satsningar på validering och kompletterande utbildningar.

Dagens svenskundervisning (SFI) brister när det gäller individanpassning då alla utrikes födda som studerar svenska förutsätts gå samma väg genom utbildningssystemet. Både analfabeter och professorer finns i SFI. För vissa bedrivs undervisningen i ett för högt tempo medan den för andra är så långsam att de hålls tillbaka. Vidare tvingas nyanlända att välja mellan antingen jobb eller svenskstudier när undervisningen inte förläggs på tider då den studerande kan delta.

---

⁸ SCB Många nya företag i städbranschen

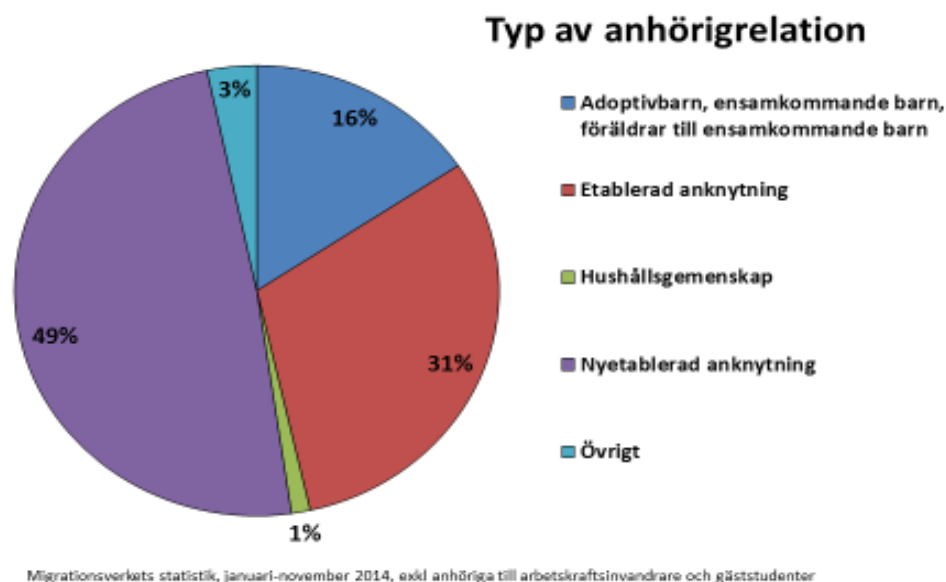
http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Artiklar/Manga-nya-foretag-i-stadbranschen/

Därför vill vi se en ny inriktning på SFI med tydligare koppling till den kommunala vuxenutbildningen och Arbetsförmedlingen. På så vis blir det lättare att anpassa svenskundervisningen efter varje elev och att kombinera studierna med praktik och arbete.

2. Tydligare försörjningskrav vid anhöriginvandring

Alliansregeringen införde 2010 ett så kallat försörjningskrav för anhöriginvandring. Det innebär att en person, som vill att anhöriga ska få flytta till Sverige, måste kunna försörja sig själv och ha en bostad tillräcklig för sig själv och sin familj innan en flytt kan bli aktuell. Syftet med försörjningskravet är att främja integrationen genom att öka drivkraften för egenförsörjning. Undantagen är dock omfattande och i praktiken är det mycket få som omfattas av försörjningskravet.⁹ Att barnfamiljer undantas är självklart då familjer inte ska splittras, men utöver barnfamiljer undantas många andra grupper. Vi konstaterar därför självkritiskt att reformen om försörjningskrav för anhöriginvandring inte fått önskvärd effekt.

En grupp som i många fall undantas från försörjningskravet är så kallade nyetablerade relationer dvs. personer som inte stadigvarande bott tillsammans innan flytten till Sverige. När vi pratar om anhöriginvandring tänker vi sällan på denna typ av relationer, utan snarare på en kärnfamilj som splittrats. Gruppen nyetablerade relationer omfattade cirka 15 000 personer under 2014, dvs. ungefär hälften av de som anhöriginvandrade (exklusive anhöriga till gäststudenter och arbetskraftsinvandrare). Till stor del handlar det om kvinnor som kommer till Sverige för att gifta sig eller leva i en parrelation.

⁹ Med rätt att delta, Nyanlända kvinnor och anhöriginvandrare på arbetsmarknaden SOU 2012:69

Generellt sett tar det ofta lång tid för de kvinnor som anhöriginvandrar att komma i jobb och egenförsörjning, något som också slås fast i den s.k. AKKA-utredningen från 2012.¹⁰ Utredningen pekar även på att dessa hushåll ofta är beroende av försörjningsstöd. Det tyder på att anknytningspersonen inte har tillräcklig förankring på arbetsmarknaden för att kunna försörja sig själv och den som anhöriginvandrar. Kvinnorna som invandrar till Sverige riskerar därför att hamna i utanförskap samtidigt som de lever i ett starkt beroendeförhållande till sin partner. Grundtanken är att den person som redan bor i Sverige ska vara länken till det svenska samhället och på så sätt bli garant för anhöriginvandrarens etablering. Den idén faller om personen i Sverige själv befinner sig i utanförskap.

Eftersom dagens regler inte fått avsedd effekt anser vi att det ska utredas om fler grupper bör omfattas av ett försörjningskrav. Det är till exempel rimligt att ett försörjningskrav ska gälla fler nyetablerade relationer.

Det finns flera möjliga vinster med ett tydligare försörjningskrav vid anhöriginvandring. För det första kan etableringen av familjemedlemmen i Sverige gå fortare då drivkraften att komma i arbete stärks. Att personen i Sverige redan har integrerats genom att hon eller han är egenförsörjande underlättar dessutom nyanlända familjemedlemmars integration.

Barnfamiljer och konventionsflyktingar omfattas inte av vårt förslag. För dem ska dagens regler gälla. Föräldrar och barn bör så snart som möjligt efter att en familjemedlem fått uppehållstillstånd i Sverige ha möjlighet att återförenas. Det är viktigt ur ett medmänskligt perspektiv men bidrar också till integrationen. Att ständigt gå och oroa sig för sina barn som är kvar i hemlandet påverkar självklart möjligheterna för den enskilde att påbörja sitt liv i Sverige.

3. Stärkt arbetslinje vid beslut om permanent uppehållstillstånd

Idag ges asylsökande med skyddsbehov som regel permanenta uppehållstillstånd framför tillfälliga uppehållstillstånd. Praxis har dock varierat över tid och permanenta uppehållstillstånd har inte alltid varit normalfallet. När konflikter uppstår som bedömts vara temporära har det varit vanligare med tillfälliga uppehållstillstånd. Tanken har förstås varit att personen ska kunna återvända till hemlandet när skyddsbehov inte längre finns.

---

¹⁰ Med rätt att delta, Nyanlända kvinnor och anhöriginvandrare på arbetsmarknaden SOU 2012:69

Drivkrafterna och möjligheterna till arbete behöver stärkas i hela integrationskedjan. Hur systemet med uppehållstillstånd för asylsökande utformas kan vara en del i detta. Mycket pekar på att permanenta uppehållstillstånd är bättre ur integrationssynpunkt jämfört med tillfälliga uppehållstillstånd såsom de är utformade idag. Vi vill dock pröva en ny modell med ett tydligt jobbincitament för att stärka drivkraften till arbete och egen försörjning. Förslaget innebär att grundregeln är tillfälliga uppehållstillstånd istället för permanenta för den som har skyddsbehov, men där det tillfälliga uppehållstillståndet genast övergår i ett permanent uppehållstillstånd om individen får jobb och en varaktig inkomst.

För den person som inte kommer i försörjning görs en ny prövning efter exempelvis tre år. Finns behovet av skydd kvar får den nyanlände permanent uppehållstillstånd, oavsett om personen har inkomst från arbete eller inte.

Vi ska självklart ge skydd åt de människor som flyr från krig, förföljelse och förtryck. Det ändras inte med vår modell. Det är formen för själva uppehållstillståndet vi vill ompröva.

En anledning till att permanenta uppehållstillstånd är bättre än tillfälliga uppehållstillstånd ur integrationssynpunkt är att den som får tillfälligt uppehållstillstånd idag får ta med sig sin familj. Därför ska dagens regler med permanent uppehållstillstånd vid skyddsbehov fortsatt gälla för familjer med barn under 18 år samt konventionsflyktingar. Personer med särskilda skäl, till exempel personer som är arbetsförmögna, omfattas inte heller av vårt förslag.

4. Avskaffa vårdnadsbidraget

Vårdnadsbidraget innebär att föräldrar med barn som har fyllt ett år men som inte har fyllt tre år kan stanna hemma med barnet och ändå ha sin anställning och sin sjukpenninggrundande inkomst skyddad. Ett villkor för att få fullt vårdnadsbidrag är att barnet inte är inskrivet i förskoleverksamhet.

Under 2013 bodde ungefär hälften av Sveriges alla 1–3-åringar i kommuner som erbjöd vårdnadsbidrag. I dessa kommuner var det 7 500 barn, eller drygt 4 procent, som hade föräldrar som valde att ha bidraget.¹¹

Det är främst kvinnor som fått vårdnadsbidrag utbetalat; endast nio procent av dem som fick vårdnadsbidrag 2013 var män. Det är också vanligare att personer med lägre utbildningsnivå får bidraget liksom personer som har sämre anknytning till arbetsmarknaden.

Det också tydligt att utrikes födda kvinnor tar ut vårdnadsbidrag i större utsträckning än inrikes födda kvinnor. Det var nästan dubbelt så

---

¹¹ SCB http://www.scb.se/sv/_/Hitta-statistik/Artiklar/Lagre-inkomster-bland-foraldrar-med-vardnadsbidrag/

vanligt att utrikes födda kvinnor valde vårdnadsbidrag än inrikes födda kvinnor.

Vårdnadsbidraget bidrar till att försämra utrikes födda kvinnors chanser att få in en fot på arbetsmarknaden och förstärker därmed ett utanförskap. Vårdnadsbidraget drabbar också barnen till dessa kvinnor då de inte i samma utsträckning går i förskolan där de lättare kan lära sig svenska. Ur integrationssynpunkt skapar vårdnadsbidraget därmed sämre förutsättningar både för utrikes födda kvinnor och deras barn. Vårdnadsbidraget ska därför avskaffas.

5. Språkrav för medborgarskap

Allt fler länder i världen har infört språktest för dem som söker medborgarskap.¹² Norge, Danmark, Finland, Storbritannien, Nederländerna, USA, Kanada och Australien är några av de länder som ställer språkrav. Motiveringen bakom testerna handlar om att utrikes födda fortare kan komma ut i arbetslivet och aktivt delta i samhället.

I Norge infördes språkrav 2006 vilket i praktiken innebär deltagande i 300 timmars undervisning (varav 250 timmar språk och 50 timmar samhällskunskap). De flesta länder kräver explicita språkkunskaper medan några länder har medborgarskapstest som inte direkt handlar om språk, men där testen genomförs på språket vilket innebär ett indirekt krav att kunna förstå och göra sig förstådd. Vissa länder kräver mycket goda kunskaper. I Schweiz ska man tala något av landets fyra officiella språk flytande medan det i andra länder är tillräckligt att kunna göra sig förstådd. I USA är språkraven till exempel i praktiken låga.

Att välja att bli medborgare i Sverige är det yttersta beviset på att man vill bli en del av vårt lands framtid. Det svenska medborgarskapet och det svenska språket har det gemensamt att båda förenar människor i Sverige oavsett deras bakgrund. Det är av stor betydelse för integrationen att individer som bor i Sverige har kunskaper i svenska. Genom att uppvärdera medborgarskapets betydelse blir det ett redskap för integrationen. Kunskaper i svenska språket är en förutsättning för att kunna delta aktivt i det svenska samhället och är ofta en förutsättning för att få jobb. Att införa ett krav på grundläggande kunskaper i svenska för medborgarskap blir därmed en logisk följd av en aktiv integrationspolitik. Sverige bör därför följa andra länders exempel och införa språkrav för medborgarskap.

---

¹² Språk, krav och medborgarskap, Dan-Olof Rooth, Per Strömblad

Underlagsrapport till Globaliseringsrådet 2008

<http://www.regeringen.se/content/1/c6/10/68/31/a8b9fe40.pdf>

Vem ska få bli svensk medborgare? Andreas Johansson Heinö, Timbro 2011

<http://www.timbro.se/bokhandel/pdf/9175668215.pdf>